

P O S U D E K
oponenta disertační práce

Jméno a příjmení studenta: JUDr. Eva Ondřejová, LL.M.

Název práce: Ochrana osobnosti v kontinentálním pojetí a common law

Jméno a příjmení oponenta: Doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.

1. Formulace cílů, metodika zpracování práce a aktuálnost tématu:

Autorka zvolila stále aktuální fenomén soukromého práva, a to i s ohledem na změny přinášené rekonstrukcí soukromého práva. Jde o téma, které právem zasluhuje zvýšenou pozornost odborné veřejnosti, jak o tom svědčí i proběhlé diskuse v odborných periodikách (Bulletin advokacie, Právní rozhledy, Právní rádce, ipravnik.cz atd.). Autorka v úvodu své práce vymezuje její cíle (spíše analyticko-deskriptivní) a klade si otázky, na které se snaží svou prací nalézt odpověď. Na str. 11 autorka hovoří o tom, že při vědecké práci, resp. zpracování disertačního záměru bude užita metoda teleologická, historická, systematická, logická; je třeba upozornit, že nejde *stricto sensu* o metody vědecké práce, nýbrž o jednotlivé metody výkladu (interpretace) zákonných ustanovení. Vlastní metody práce a přístupu jsou nicméně v úvodu zřetelně naznačeny, i z práce samotné je patrné, že autorka zvolila analyticko-komparativní přístup, který kombinuje s deskripcí a evaluací judikatury, aby nakonec dospěla k obecnějšímu poznatku (tj. k určité syntéze vybrané problematiky). V tomto ohledu autorka prokázala schopnost nadhledu nad zákonnými texty, projevila znalost aktuální judikatury (tuzemské i zahraniční), kterou kriticky analyzuje, vyhodnocuje a patřičně komentuje. Svou prací se dotýká několika v praxi i teorii osobnostního práva diskutovaných problémů. Jednak se zabývá otázkou ochrany osobnosti, resp. jednotlivých osobnostních statků v common law a jejího místa mezi ostatními tamějšími instituty, přičemž největší pozornost věnuje Anglii (cca 120 stran), USA, Austrálii, Irsku a dalším zemím common law (cca 40 stran). Naráží na specifickou konstrukci jednotlivých „torts“ a snaží se /pomocí rozboru příslušné judikatury/ o definici limitů jednotlivých odškodnitelných újem. Probírá tak v rámci ochrany ctí a důstojnosti zejména „libel“, „slander“, a „malicious falsehood“. Věnuje se dále zevrubně a systematicky subjektům odpovědnosti za neoprávněné zásahy, procesním obránám, tj. jednotlivým přípustným důkazům a námitkám, smyslu a funkci předběžných opatření, prostředkům nápravy včetně morální i reálné satisfakce, výši náhrady atd., pozornost přitom věnuje kritické evaluaci jednotlivých zákonných ustanovení (Defamation Act 2013, Data Protection Act 1998, Human Rights Act 1998, OZ 2012 a řada dalších předpisů), jakož i formám odchylek, které připouští judikatura a právní úprava *de lege lata*. Dále se dotýká vybraných problematik speciálních, které jsou nicméně v kontraktuální i deliktární praxi frekventované a které budí právem zvýšenou teoretickou i praktickou pozornost: porušení důvěrnosti vybraných údajů a informací, některé aspekty sankční náhrady újmy (nominální, exemplární, punitivní náhrada), symbolické odškodnění, resp. odčinění, význam a užitečnost „statement in open court“, vliv judikatury ESLP na sblížování kontinentálních úprav a common law a výhody/nevýhody recepce zahraničních úprav a jejich institutů.

2. Logická struktura a členění disertační práce:

Text (206 stran včetně úvodu a závěru) je celkově přehledně a jasně členěn, jeho struktura je logická, jednotlivé výklady na sebe souvisle navazují. I další vnitřní členění odpovídá klasickým doktrinálním přístupům, zejména je respektováno předepsané členění pro odborný text, tj. úvod do problematiky, shrnutí dosavadního stavu poznání a odborné diskuse nad problémem, stručný rozbor judikatury a další teoretická východiska, nakonec závěr a úvahy *de lege ferenda*. Práce je rozdělena v zásadě do 19 kapitol, kdy prvních 8 z nich usilují o základní charakteristiku zkoumaných osobnostních statků z obecného pohledu, plní spíše roli propedeutickou a dále se věnuje vybraným institutům z oblasti nápravy protiprávních zásahů a analyzuje jejich účinnou common law právní úpravu s potřebnými přesahy do úpravy trestní a procesní. Kapitola 14-17 je cele věnována deskripci vybraných common law zemí. Rozboru české právní úpravy je věnována toliko kapitola 18. Odtud pramení moje základní výtka ke koncepci a struktuře předložené práce. Předně je patrná značná nevyváženost v rozsahu komparovaných úprav (common law – 160 stran, zatímco české úpravě je věnováno sotva 30 stran, tj. cca 15%), a to navzdory názvu práce, který primárně zní na ochranu osobnosti v kontinentálním pojetí. Dále mám za to, že takhle rozsáhlé členění práce (19 kapitol) nebylo nezbytné; minimálně kapitoly 4-13 mohly tvořit subkapitoly v části věnované anglické úpravě. Taktéž je patrné, že metoda deskriptivně-kompilační byla jako taková v těžišti práce přeceněna, a to na úkor avizované metody komparativní, neboť jednotlivé pasáže o cizích úpravách se ve své podstatě omezují právě jen na deskripci tamější úpravy bez přímých komparativních poznámek ve vztahu ke kontinentálnímu systému, o to se autorka snaží jen ve velmi stručné a notně povšechné podobě až v poslední kapitole 19.

3. Rozsah a úroveň použitých zdrojů a práce s nimi, bibliografické citace, poznámkový aparát:

Při zpracování tématu byl použitý relativně dostatečný počet bibliografických pramenů (zejména těch zahraničních, což lze jistě ocenit), které autorka správně uvádí a na konkrétních místech cituje v souladu s citační normou. Poznámkový aparát je adekvátní. Výběr literatury a pramenná základna je reprezentativní a zahrnuje jak tituly aktuální právní nauky, tak publikace reflektující právní úpravu starší. Přesto však jsem překvapen, že autorka reálně nepracovala v zásadě (až na jednu jedinou výjimku) se žádnou dostupnou učebnicovou a komentářovou literaturou reflektující stav civilního práva po rekodifikaci, tj. existují minimálně 2 učebnice a 3 komentáře vydané k OZ 2012. Naopak je z jejich výkladů o české úpravě patrné jakési „ulpění“ na jednom až dvou pramenech, které navíc odrážejí stav před rekodifikací soukromého práva. Řekl bych, že to celkový dojem z rozboru české úpravy významně snižuje a pro účely publikace doporučuji tedy zásadně obohatit pramennou základnu.

4. Jazyková, stylistická úroveň a formální úprava disertační práce

Jazyková i stylistická úroveň práce je velmi dobrá. V práci jsem neshledal žádných podstatných gramatických chyb ani stylistických nedostatků. S právní terminologií je pracováno správně.

5. Formulace vlastních závěrů (práce s judikaturou, úvahy *de lege ferenda*)

Práce předkládá řadu podnětných názorů, úvah a závěrů. Některé závěry by však vyžadovaly hlubší diskusi či alespoň argumentaci. Autorka uchopila problematiku vcelku standardním způsobem. Nevyhýbá se kritické evaluaci ani vyslovení vlastních hodnotících soudů, což je

ocenitelné zejména v otázce míry přenositelnosti zahraničních institutů osobnostního práva na naše poměry. Správně (analyticky a následně synteticky) pracuje s bohatou zahraniční (více) i českou (méně) judikaturou, jejíž závěry komentuje, analyzuje, kriticky vyhodnocuje a zobecňuje.

U ústní obhajoby by se proto mohla autorka blíže vyjádřit k následujícím otázkám či problémům:

- Na str. 9 konstatuje, že „ani omezené možnosti přístupu k soudu v common law se v čase nezměnily, neboť je soudní ochrana doposud kvůli finanční náročnosti nedostupná.“ Myslím, že uvedené tvrzení vyznívá příliš kategoricky (a příkře) a zasluhuje bližší objasnění.
- K problematice pravidla vícečetného uveřejnění (*multiple publication rule*) v případech difamujících výroků na internetu
- K rozlišení, objasnění funkcí a smyslu (včetně uvedení příkladů) následujících institutů tzv. aggravated damages, nominal damages, punitive/exemplary damages – jaké jsou jejich charakteristické a distinktivní znaky?
- Jaká kritéria uplatňují anglické (příp. jiné common law) soudy při vymezení hranice mezi prostou kompenzační náhradou a tzv. zvýšenou či sankční náhradou?
- Zhodnotit aplikační přínosy i nedostatky Defamation Act 2013
- Chrání soukromí a soukromé informace (i intimní povahy) lépe kontinentální systémy či common law?
- Je institut „*iniuria sine damno*“ a nominální náhrady použitelný i v kontinentálních úpravách? Pokud ano, kde a za jakých předpokladů?
- Provést komparaci etické samoregulace tisku a médií ve Velké Británii a ČR (tj. míra, úroveň a „vynutitelnost“ těchto regulací).
- Provést efektivní komparaci institutu *right of publicity* v USA s úpravou ve Velké Británii
- Na str. 163 autorka bez další argumentace a komparativních závěrů tvrdí, že „lze konstatovat, že ochrana osobnostních práv v českém právním řádu je v souladu s principy, na kterých stojí i další evropské soukromoprávní úpravy, a český právní řád lze podřadit pod kontinentální úpravu.“ Na základě jakých srovnání (kodifikací) k tomuto závěru došla?
- Na str. 173 hovoří o zákonných licencích, avšak jen parafrází zákona bez hlubší reflexe, slušelo by se uvést vhodné příklady, zejména pro *novum* v podobě dovětku „někdo veřejně vystoupí v záležitosti veřejného zájmu“. Co je tím myšleno?
- Uvést vhodné příklady pro licenci stanovenou v § 88 odst. 1.
- Na str. 180 konstatuje, že „i přesto, že zákon explicitně neupravuje možnost domáhat se i dalšího zadostiučnění, např. ve formě peněžitého zadostiučnění, praxe vykládá toto ustanovení jen demonstrativně a právnické osobě umožňuje domoci se i náhrady nemajetkové újmy v penězích.“ Jakou praxi má autorka na mysli? Mohla by své tvrzení rozvést a demonstrovat příslušnými judikáty.

6. Odborná kvalita zpracování tématu disertační práce

Práce je po odborné stránce standardní a splňuje požadavky kvalifikační práce tohoto stupně, a to jak rozsahem, tak kvalitativní analýzou. Prokazuje autorčiny velmi dobré znalosti vybrané hmotněprávní problematiky, jakož i souvisejících procesních otázek a celkovou širší orientaci v citovaných oblastech a neshledal jsem v ní – až na výše uvedené připomínky – podstatné nedostatky.

Závěr:

Předložená práce prokázala v určité míře autorčinu vědeckou samostatnost při zpracování nelehkého tématu, schopnost zorientovat se v zákonné úpravě, doktríně a příslušné judikatuře. Práci proto doporučuji k ústní obhajobě.

Disertační práci doporučuji k ústní obhajobě.

Datum: 5. 9. 2016

Podpis oponenta disertační práce

Doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.